

Tindrà aviat caràcter públic i guarda 668 documents sonors relatius a Catalunya

La veu de 3.000 catalans il·lustres es conserva en una fonoteca de Gràcia

J.Subirà
 BARCELONA — La veu de tres mil catalans famosos està arxivada i catalogada en una fonoteca de Barcelona. Pertany al seu creador, Jaume Font, però està destinada a ser la Fonoteca de Catalunya. El departament de Cultura de la Generalitat està disposat a fer-se'n càrrec quan s'hagi aprovat la llei d'arxius i biblioteques. Mentrestant, Jaume Font hi ha esmerçat trenta anys de la seva vida i una gran part dels seus estalvis.

Sentir la veu de Pompeu Fabra, de Carles Riba, de Salvador Espriu, de Josep Maria Batista i Roca, de Francesc Macià, de l'abat Escarré o de Joan Miró està a l'abast de qui visita la fonoteca.

La veu famosa més antiga que té enregistrada, però, no es pot sentir tal com ara es conserva. És la de mossèn Jacint Verdaguer, treta d'un cilindre de fonògraf del 1887. El cilindre es conserva a l'hemeroteca de l'Institut Municipal d'Història de Barcelona, però no el deixen veure ni sentir a ningú.

Missatges d'ultratomba de personatges famosos per als ciutadans de demà

27

J.S.
 Quan el poeta nonagenari J.V. Foix va morir el gener de l'any passat, es va fer públic un missatge que havia enregistrat en cinta magnètica. L'havia gravat i conservat Jaume Font per al dia del traspàs del literat il·lustre. Aquel missatge d'ultratomba adreçat a tot Catalunya va fer sensació.

De manera semblant, el recopilador de veus catalanes ha anat demanant a diverses personalitats actuals un missatge per al dia que deixin aquest món. Ja en té més de trenta, com si fos un notari moral que gaudés testaments ideològics i espirituals.

Un d'aquests missatges serà fet públic aquest vespre en un acte al Centre Excursionista de Catalunya. Serà la veu de Josep Maria Batista i Roca, el pioner de l'escoltisme a Catalunya i una de les figures cabdals del nacionalisme d'aquest segle. El missatge estava enregistrat a França, però se n'havia perdut el rastre fins que Jaume Font n'ha trobat una còpia a Perpinyà.

La devoció de Font per Batista i Roca és ben visible i palpable a la seva fonoteca. A l'angle més visible de la sala on rep els visitants té l'uniforme escolta del seu educador en el mètode de Baden Powell: el barret de feltre, el cenyidor típic dels primers *boy scouts* i una caçadora caqui de les que duïen els anys trenta els dirigents de minyons de muntanya.

La fal·lera del col·leccionista de missatges pòstums l'ha dut a

tantat està disposat a fer-se'n càrrec quan s'hagi aprovat la llei d'arxius i biblioteques. Mentrestant, Jaume Font hi ha esmerçat trenta anys de la seva vida i una gran part dels seus estalvis.

Sentir la veu de Pompeu Fabra, de Carles Riba, de Salvador Espriu, de Josep Maria Batista i Roca, de Francesc Macià, de l'abat Escarré o de Joan Miró està a l'abast de qui visita la fonoteca.

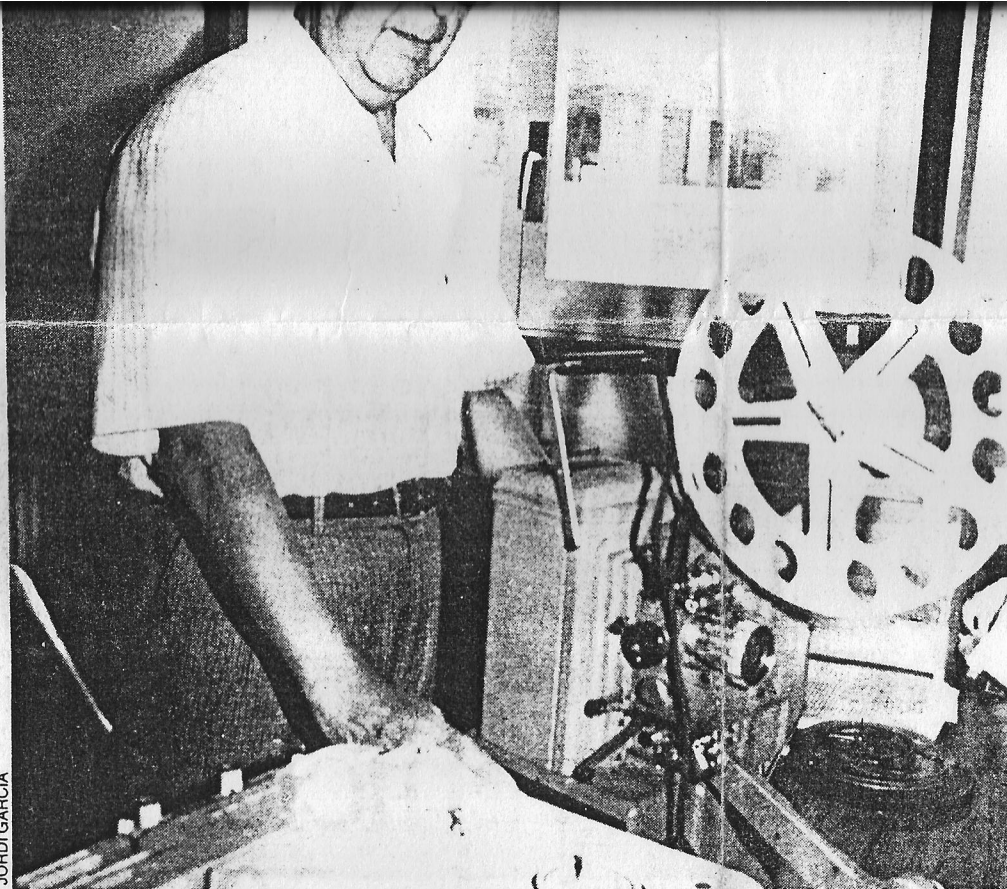
La veu famosa més antiga que té enregistrada, però, no es pot sentir tal com ara es conserva. És la de mossèn Jacint Verdaguer, treta d'un cilindre de fonògraf del 1887. El cilindre es conserva a l'hemeroteca de l'Institut Municipal d'Història de Barcelona, però no el deixen veure ni sentir a ningú.

Se'n va fer una còpia en disc d'aquells que es gravaven directament, però feia més soroll el mecanisme del fonògraf amb el cilindre que no pas la mateixa veu enregistrada. Havent traspassat aquest enregistrament de disc a una cinta de cassette normal, el soroll de fons continua *tapant* la veu del poeta. Ara caldria codificar els sons enregistrats mitjançant un ordinador digital i després analitzar quins senyals corresponen a la veu humana i tornar-ho a compondre per separat.

Ni personal ni diners

La dèria d'aquest *almogàver* de la cultura i la història de Catalunya va començar en temps de resistència, en ple franquisme. Format abans de la guerra a l'escola Blanquerna i en l'escolisme de Batista i Roca, Jaume Font havia estat secretari del consell de l'escolisme català en el temps de la clandestinitat.

En els anys del franquisme més rigorós, Font ja havia promogut l'edició d'un disc que reproduïa el discurs de Francesc Macià el dia de la proclamació

JORDI GARCIA

Passar el so de cintes antigues a cassettes és una de les tasques de Jaume Font a la seva fonoteca

de la República. Fabricat a Perpinyà, es van fer tres edicions d'aquest disc i es venien clandestinament a Barcelona a cent pessetes l'exemplar. Posteriorment *L'Avenç* en va fer una altra edició amb l'afegit de l'Estatut del 1932.

Des d'aleshores ençà, l'antic escolta no ha parat de seguir pistes de gravacions i enregistraments de veus humanes que tinguin algun valor històric o sentimental per a Catalunya. Per exemple, té enregistrada l'última emissió de *Radioscope* que va sortir per antena, el primer concert que van fer els escolans de Montserrat al Liceu, *tots* els comunicats mèdics de la llarga agonia del general Franco, i tantes i tantes conferències, discursos, mítings i

concerts reivindicatius.

Quan es va retirar de la seva activitat professional —tenia un negoci de comerç de fusta— Font va començar a dedicar-se de ple a la fonoteca. "És una dedicació permanent, dia i nit, perquè encara que no hi faci res, hi penso continuament", explica. No té capital suficient per llogar algú que l'ajudi, i fins ara no ha pogut obtenir subvencions oficials. Només per a tasques concretes, com ara confeccionar l'índex del material recollit per a la futura Fonoteca de Catalunya, rep alguna quantitat del departament de Cultura de la Generalitat. Però amb aquestes aportacions només arriba a pagar una part del que despena continuament en la seva col·lecció de veus.

Una de les tasques que li han encomanat és la de fer un cens de les fonoteques que existeixen a Catalunya. Per ara n'ha trobat cap a dues-centes, pertanyents a particulars i a entitats diverses. Ell n'ha aprofitat tot el material que ha pogut sempre que li han permès de treure còpia de les veus i sons que s'hi conserven i que tenen interès per al seu objectiu nacionalista.

Enregistraments que perillen

Amb aquest inventari de fonoteques, Font s'ha adonat que moltes gravacions i enregistraments antics perillen de perdre's per sempre. El suport en què estan enregistrades les veus

Quan el poeta nonagenari J.V. Foix va morir el gener de l'any passat, es va fer públic un missatge que havia enregistrat en cinta magnètica. L'havia gravat i conservat Jaume Font per al dia del traspàs del literat il·lustre. Aquel missatge d'ultratomba adreçat a tot Catalunya va fer sensació.

De manera semblant, el recopilador de veus catalanes ha anat demanant a diverses personalitats actuals un missatge per al dia que deixin aquest món. Ja en té més de trenta, com si fos un notari moral que gaudés testaments ideològics i espirituals.

Un d'aquests missatges serà fet públic aquest vespre en un acte al Centre Excursionista de Catalunya. Serà la veu de Josep Maria Batista i Roca, el pioner de l'escoltisme a Catalunya i una de les figures cabdals del nacionalisme d'aquest segle. El missatge estava enregistrat a França, però se n'havia perdut el rastre fins que Jaume Font n'ha trobat una còpia a Perpinyà.

La devoció de Font per Batista i Roca és ben visible i palpable a la seva fonoteca. A l'angle més visible de la sala on rep els visitants té l'uniforme escolta del seu educador en el mètode de Baden Powell: el barret de feltre, el cenyidor típic dels primers *boy scouts* i una caçadora caqui de les que duïen els anys trenta els dirigents de minyons de muntanya.

La fal·lera del col·leccionista de missatges pòstums l'ha dut a recollir les de personalitats d'edat avançada o de salut primpurada. Per exemple, la de Miquel Coll i Alentorn, que ha estat president del Parlament i ha patit un tropell de salut que feia passar ànsia a tots els qui el coneixen.

Tot el material sonor de la fonoteca de Jaume Font, en cintes de vídeo o en cintes de magnetòfon, té un complement documental escrit. Amb llibres, retalls de diaris i revistes i altres documents, Font s'ha format un arxiu que dona suport a les 668 gravacions sonores de què disposa fins ara.

i sons és molt divers. N'hi ha en discos de 78, 45 i 33 revolucions, en bandes sonores de pel·lícules de diversos formats, en fils d'acer dels primitius magnetòfons, en cintes magnètiques de bobina oberta, en cassette d'àudio o en cassette de vídeo i, encara, en diapositives amb banda magnètica.

No fa gaires dies que el músic Narcís Bonet i Armengol li ha dut una col·lecció de 91 bobines de cinta magnetofònica. Hi ha enregistrades les emissions setmanals que es van fer per la RTV francesa del 1960 al 1967 sota el títol de *Paris, fogar de cultura catalana*. A les emissions hi havia entrevistes amb catalans que passaven per la capital de França, informacions i comentaris. Quan ara

Jaume Font ha volgut escoltar-ho, s'ha trobat que les cintes estaven resseques i es trenquen sovint. Cal molta feina per traslladar-ho a un suport més estable.

Dificultats com aquesta s'han d'anar solucionant a cada pas. També va formant cassettes monogràfiques de cada personatge copiant el que té recollit d'ells en diversos llocs.

Emissores de ràdio, escoles, entitats i particulars li demanen sovint alguna de les seves veus arxivades. No en fa pagar res. Només demana que portin una cassette verge per poder-ho copiar de l'original i en fa ell mateix la còpia. Amb l'esperit de servei que va assimilar a l'escoltisme, Jaume Font està *sempre a punt* de fer país.